

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 21.

Gondolatok egy kinevezéshez.

Plosch Jenő dr. szolnoki gymn. rendes tanárt a vallás- és közoktatásügyi miniszter a budapesti VIII. ker. állami főgymnáziumhoz helyezte át. Ennyi a hivatalos hír. De mennyi megszivlelendő dolog támad ennek a rövid hírnék a nyomában.

Eszünkbe jut, hogy ez az ur ismeretlen nagyság volt Magyarországon mind a tudomány, mind a társadalmi téren, nem is olyan öreg ember még és ime a központba kerül, a főváros legkatolikusabb részébe, élvezve a magasabb illetményt, mi a fővárosi tanároknak méltán kijár.

Szép és gyors emelkedés ez. De nem nyelhetjük el, amit a szívünk diktál, s ez távolról sem elfogultság, de nagyon is alapos aggodalom.

Ez a tanár nyiltan, nem csak bevallotta hiteltelenségét, de hirdette is, hogy atheista. Szolnokon működött idáig és sajátságos véletlen, vagy éppen okszerű folyamánya-é annak a dolognak, de sok szomorú hirt vettünk egy időben a szolnoki diákok erkölcséről, mely áldozásnál a szentségtörésig ment — minden lap hozta a maga idejében.

Hogy a diákság erkölcsére óriási hatással bír a vallásos nevelés, azt kétségbe nem vonja senki, s hogy ellenkezőleg a vallástalanság megrontja virágában, bimbó korában az ifjút, az is bizonyos.

A pedagogiában elfogadott elv az ma már, hogy az iskola nem csak tanítja, de

neveli is az ifjút. Ezt a befolyást el is várják tőle s a hazafias missziót éppen az iskola nevelő befolyásához kötik. Ugyancsak a nevelő befolyástól függ az ifjak erkölcsé. Vallásos nevelés mellett szelidebb az ifju és becsület dolgában érzékenyebb, vallásos nevelés nélkül, dacos, korlátot nem tűrő, s becsület dolgában inkább csak a külső formákkal törődő.

Aki az iskolákat ismeri, sok idő múlva is észre veheti az embereken, hogy melyikből került ki. Az iskola szelleme jellemén hagyja a nyomot.

Kitől függ pedig az iskola szelleme első sorban, sőt majdnem kizárólag, ha nem a tanártól? Ha ez a tanár Istent tagadó, ha ezen borzasztó bűnét fennen hirdeti, nyomort fog hagyni rombolása a gondja és nevelésére bizott ifjakban. Kinek van szüksége Istentől elrugaszkodott ifjuságra? Kinek ne fájna látni ilyen ifjuságot? Ki ne tudná mily szörnyű bűnök csirája az Istentelenség, mely semmi szentet nem ismer, sem Istent, sem családot és tessék megnézni a szocziáldemokracziát — hazát sem. Mert hiába minden okoskodás, Isten tekintélyén alapul a 4-ik parancs, Isten tekintélyén a család érintetlensége és a családokból áll a nemzet, mely hazát ismer és törvényt tisztelni tud.

Éppen ma adnak a fővárosi lapok hirt róla, hogy gyermekeket bűnben értek. Elcsukták őket s mikor a bíró vallatta, kitűnt, hogy nem ismerik az Istent. A bíró beszélt nekik róla s mikor elhallgatott, kérték, hogy mondja tovább.

Vallatás után pedig keresztlevelüket

kérték a gyermekek és megígérték, hogy beállanak inasnak és tanulni fognak Istenről.

Ime a törvény Istenre apellál és a hatás bámulatos és gyors. Mintha eső érné a sivar földet. Isten ismerete a nemes gondolkodás virágát hozza meg, az ezen ismeret nélkül elzüllött gyermekekben.

S az iskola hitetlen, atheista tanárt tűrjön, ki oda vigye a gyermekeket, ahonnan a rideg bíró is szeretetteljesen igyekezett kiragadni?

Azt hisszük nem szenvedély zugja, de teljes joggal és a tanügyi politika iránti aggodalommal kérdezheljük, mi lehet az, ami ennyire képes ellensúlyozni Posch tanárban az Istentelenséget, hogy budapesti katedrát kapott.

Szivleljék meg ezt a kinevezést a felekezeti iskolák és az elközösítés iránt hajlammal bírók. Egyikben emelje az önvédelmet, másik gondolkozzék felette.

P—y.

Német agráriusok.

Az agráreszmék oly hatalmasan nyilvánulnak a világ összes államaiban, hogy e jelenségek láttára szinte megfagy a kicsinylő mosoly azok ajkain, akik minden egyes jelenségre szinte tüntettek ezzel. Bámulatos az az érő, mely a föld birtokosaiban nyilvánul az összetartás folytán. A nagyiparos Németországban nyilvánul ez az áramlat leghatalmasabban, fényesen tanuskodnak erről a birodalmi választás most összegezett adatai, mely szerint azon jelöltek, a kik az agráriusok által vallott pro-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az Ortler és a stilsfi hágó.

Irta: Dr. SZÉKELY ISTVÁN, egyetemi tanár.

Amily kellemes az utazás jó időben, oly kellemetlen rossz időjárás mellett, kivált hegyes vidéken, ahol az eső sétat, kilátást, szóval mindent elront. Jó kedvvel indultunk tehát második svájci utunkra jul. 10-én Innsbruckból az Arlberg-vonaton Landeck felé, mert a szép verőfényes idő minden jóval kecsegtetett.

A vonat meglehetősen telve volt s így beszorultunk egy nyaralni menő bécsi német család társaságába azon szomorú kilátással, hogy a jelenlevő hölgyekre való tekintetből egyelőre le kell mondanunk a dohányzásról. Nem állottam soká ezt a bűjtöt: kiállottam a vagon tornácára s átengedtem magamat egy jóféle osztrák szivar élvezetének. Egyszer csak mellettem állnak a bécsi kisasszonyok. Megijedtem; udvariatlan sem akartam lenni, de a szivaromat is sajnáltam eldobni. Mig azon gondolkodtam, hogy az étkező kocsiba menekülök égő szivarommal, egyszer csak odasug az egyik utitársnő fivére fülébe, aki erre előveszi cigarettás tárcáját és megkínálja belőle — hugait. Persze, hogy erre mindnyájan rágyújtottunk. És azóta feltűnő sok cigarettázó nővel találkoztunk. Ugy látszik ez a divat hódít; pedig egyáltalában nem szép divat.

Landeckben délelőtt postakocsira ültünk és késő estig dőcögtünk felfelé az Inn völ-

gyében. Az ut a szűk völgyben eleinte hirtelen emelkedik, hatalmas, részben kopár hegyek közt; mélyen alattunk rohan az Inn. A hegyek lejtőin éppen szénát kaszáltak, melynek egyszerű illata minduntalan megcsapott bennünket. Érdekes, hogy több helyen apácák is gyűjtötték a réten a szénát. A postakocsi minden faluban megáll; postahivatal mellett van a postavendéglő, hol az utasok rendszeren megisznak egy pohár bort, kávét vagy tejet. Szép szokás, hogy a vendéglők éttermében mindenütt feszület és szentképek vannak; érezzük, hogy keresztény földön, eszményi és hívő gondolkodásu nép közt járunk.

A völgy mindegyre vadregényesebb szint ölt. Fénypontja az útnak Hoch-Finstermünz, hol az országút hirtelen egy remek hegykatlan oldalába kapaszkodik fel, mintegy 100—150 méternyire az Inn medre felé, remek kilátást nyújtván a völgybe. Finstermünztől nem messze az ut befordul egy hegyi patak szűk völgyébe s elhagyja az Inn völgyét. A hegyszorosnál az ut mellett a sziklával összeépített erődtítmények tűnnek fel, majd ismét egy kisebb magaslaton a puskapor torony, előtte az őrszemmel. A környéken tűzér és tiroli vadászkatonák őgyelegnek és segítenek szénát gyűjteni a parasztleányoknak.

Reschen felé az ut eléri az Inn és Etsch, a fekete és adriai tenger vízváltóját. Áthaladva a nyergen, picike patakot látunk, mely a hegyi patakok vizével rohamosan növekedve Rechen mellett egymás után több tavat képez.

Ez a rohamosan növekvő patakocská az Etsch, mely Dél-Tirolon keresztül siet Olaszország felé, miután alább az Ortler-csoport hegyeinek vizétől tekintélyes folyóvá növekedik. De a vízváltónál nagyobb meglepetés is ér bennünket, mint az Etsch és annak tavai. Dél felől egyszerre csak elénk tűnik az Ortler-csoport a maga hófedte csucsával, melyek különösen St. Valentintől főséges látványt nyújtanak. Kár, hogy a felvonuló fellegek és kezdődő eső folytán ezt a látványt a maga egész nagyszerűségében nem élvezhettük.

Malsban egy becsületes jó tiroli ember vendéglőjében (zum Bären) meghálván, másnap még a közel fekvő Pradig kocszitunk és ottan podgyászunkat postára adva, gyalog indultunk neki a híres stilsfi utnak, mely innét Olaszországba Bormiohoz vezet. Gomagoi községig az országut hosszu (7 km. uton 373 métert) emelkedik a Trafoi patak szűk völgyében. Gomagoi-nál az ut kétfelé ágazik; a baloldali meredek (9 km. távolságban 572 métert emelkedő) ut Suldenbe, a jobboldali (5 km. körülbélül 300 métert emelkedő) ut Trafoiba vezet. Ugy Sölden mint Trafoi az Ortler lábánál fekszik, és mindegyikből más oldalról látjuk a hegyóriást s más irányban pillantunk be az Ortler-csoport hófehér csucsai, jégmezői és glecserei közé. Sulden és Trafoi egyaránt nagy turista-központok és az Orster-mászók kiinduló pontjai. Mind a kettőben megfordultunk.

A suldeni lelkész beszélte, hogy télen, ami itt hét-nyolc hónapig tart, a falu kevés lakossága

grammot is elfogadták, a szavazás főnapján 1.917.793 szavazatot kaptak. A német agráriusokat a legnagyobb óvatosság jellemzi mindenben s a legnagyobb összetartás is egyszersmint. Így történik aztán, hogy az egyes kérdések felett a legnagyobb bizottsággal határoznak s agitálásuk valamely ügy érdekében egyszerre az egész vonalon folyik. Ezen akcióit fényesen elősegíti az a tekintélyes számú hírlap, közlöny, szemle, mely mind az agrár érdekek szószólói. Szóval a német gazdák kitűnően értenek ahhoz, hogy miként kellett egy eszme érdekében propagandát csinálni.

Nem mondhatjuk ugyanezt el magunkról, a hol ugyanis minden eszmének nagymérvű indolenciával kell megküzdeni. E körülményre szükségtelen bővebben kiterjeszkednünk.

Megjegyzés egy távirathoz.

A következő táviratot kaptuk:

Bécs, július 21. (Saját tud. táv.) Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, aki tegnap este Budapestről ideérkezett, ma délelőtt fürdőhasználatra Ostendébe utazott.

»Most van a dandárja réten a munkának,
De foga nem fülk hozzá e gazdának«.

Igy írta ezt Arany János.

A Vilmos-huszárok jubileuma.

— Fényes katonai ünnepély Nagyváradon. —

A fényesnek ígérkező ünnep tekintetében a végmegállapodások tegnap megtörténtek.

A fejedelmi vendégek s általában a vendégek nagy része a szombat esti gyorsvonattal érkezik.

Schwitzer Lajos v. b. t. tanácsos, hadtestparancsnok, altábornagy azonban már Nagyváradra érkezett s tegnap délelőtt *Schlauch* bibornoknál látogatást tett, amit Ő Eminentiája délután viszonzott.

Az ünnepélyes szent mise.

A jubileumi ünnepet megnyitó tábortábori misét a nagyváradai **I. sz. székesegyházban folyó hó 24-én, reggel 8 órakor** fényes segédlettel **Schlauch Lőrincz** bibornok-püspök fogja mondani. Ez alkalommal a székesegyház-

ban az ülőhelyek a vendégek és katonaság számára lesznek fentartva, egy pászkaszkivételével.

Különben a hívek számára a vasárnapi 9 órai nagy mise a szokott módon meg fog tartatni.

A huszárság a székesegyház terein lesz felállítva s ugyanott fog történni a diszelvevonulás is.

A tábortábori misén a chorust a katonai zenekar fogja ellátni.

Vasárnap délelőtt Ottó főherceg 6 csász. és kir. Fenségénél tisztelgés lesz a bibornoki palotában.

Déli fél 1 órakor a bibornok palotájában a jubileum alkalmából Ő fensége tiszteletére 85 terítékű diszebedet ad, melyen a fejedelmi vendégeken kívül a jubileum-ezred egész tisztikara s katonai vendégei vesznek részt, összesen 73-an s ezen diszebed a jubileum alkalmából adatván, a világi hatóságok közül csak a két törvényhatóság feje és két első választott tisztviselője lesznek hivatalosak.

Az ünnepi toasztok a jubiláló ezred diszebedjén fognak történni.

A lovasjátékok.

Vasárnap délután 4 órakor a Ferencz József laktanya udvarán kezdetét veszi a nagy ünnepi lovasjáték, melynek műsorát tegnap már közöltük.

A pompásnak ígérkező játékokat már régebben próbálják a laktanya fedett lovaglójában. A kórhú öltönyök rendkívül fényesek s pazar díszszel vannak kiállítva.

Figyelmeztetjük a közönséget, hogy a laktanya udvarára csak a szétküldött jegyekkel lehet bejutni. A tribünre csak a sárga karton jegyekkel bírók juthatnak, míg a szintén számmal ellátott fehér jegyek az udvaron, a kordonon kívül való tartózkodásra jogosít. Az ilyen jegyek tulajdonosai állva nézhetik végig az érdekes mutatványokat.

Az ezred diszebedje.

Az ünnepség első napját a jubiláló ezred tisztikarának diszebede zárja be.

A szervirozással megbízott *Czeglédy* Sán-

tor és *Kovács* László vendéglősök már mindent megtettek, hogy nagyszerű lakomával lássák el a magas vendégeket, kiken kívül csak a tisztikar lesz jelen.

A luculusi lakoma a Kereskedelmi Csarnok dísztermében és ezzel kapcsolatos tiszti étkezdében lesz folszolgálva, részben a jubiláló ezred drága tömör ezüst evő eszközeivel, melyet korábban ajándékozott az ezred felséges tulajdonosa: *II. Vilmos* német császár az ezred tisztikarának.

A tábla-zenét a József ezred zenekara szolgáltatja.

A hétfői lóverseny.

Az ünnep második napján, hétfőn délután az ezred tisztikara nagyborszábasú lóversenyt rendez a Fácánoson túl levő Micske pusztán.

A versenyen külön pontok lesznek, a melyben az ezred altisztjei, továbbá a legénység közül versenyeznek.

A versenyhez nem bocsátanak ki belépő jegyeket, s a megjelent közönségnek szabad a bemenet.

A verseny gazdag műsora a következő:

A lóverseny 3 órakor veszi kezdetét.

A versenyintézőség a következőleg alakul meg:

Versenybírák:

Bayersheimi Schwitzer Lajos lovag, altábornagy,
Pokorny Hermann, altábornagy,
Rieger Emil,
Kafka Ignác és
Stöhr Adolf ezredesek.

Verseny-bizottság:

Máriássy László őrnagy,
Batthyány Gábor gróf, százados,
Berg Hermann báró, százados,
Schwaben-Durneisz Gyula báró, hadnagy.

Indítók:

Hammersbergi Gantzstuck Dezső, százados és
Breda Viktor gróf, százados.

Intézők:

Kirsch Frigyes, százados és
Gunka Viktor, főhadnagy.

teljesen el van zárva a világtól a roppant hó által. Még a falu szétszórt házainak lakosai sem tudnak egymással közlekedni és alig hogy vasárnap eljuthatnak a templomba. A lelkipásztorok roppant fáradsággal jár. A papnak néha félnapig kell mászni a sziklákon és a hóban, míg beteg hívéhez eljut, hogy a vallás vigasztalásával és a szentségekkel ellássa. A jelenlegi lelkész már 35 év óta teljesíti e helyen nehéz hivatását. De a fáradság nem ártott meg neki; öreg kora dacára oly viruló egészségnek örvend, melyet sok fiatal ember irigyelhet tőle. Pedig oly szerény anyagi viszonyok közt él, hogy ha nővérei nem bérelnék az egyik régi vendéglőt és olcsó vagy ingyenes ellátásban nem részesítenék, lehetetlen volna nehéz állomását megmaradnia.

Ugy Sulden mint Trafoi bővelkedik egyszerűbb és fényes vendéglőkben. Az igaz, hogy a fényes vendéglőknek, kivált Suldenben, az idén még alig volt vendége az esős és hűvös idő miatt. Sulden közelében van a Schaubach-hütte (mintegy 2650 m. magasan), továbbá Sulden és Trafoi közt a Tabaretta hegy tetején a körülbelül 3100 m. magasan fekvő Payer-hütte, melyekből nagyszerű kilátás nyílik az Ortler-csoport csucsaira és tetőire, valamint egyéb tiroli és svájci hegyekre. Ezen havasi kunyhókban, melyekben nyáron egyszerű ételek és italok s ágyak is kaphatók, szoktak az Ortler-mászó turisták meghálni, hogy fárasztó és hosszadalmas utjukat két napra osszák el.

Maga az Ortler a keleti alpok legmagasabb csúcsa (3902 méter). Az Ortler-csoport többi

csúcsai valamivel alacsonyabbak, de még jobban jégbe vannak burkolva, mint maga az Ortler-csúcs, melynek meredek falairól a jég sok helyen lecsúszik. E csúcsok közt a 3000 m. magas fensikot csupa jég borítja, mely a környező nagyszámú völgyeknek majd mindegyikébe egy vagy több glecsert bocsát le.

Trafoiból indultunk a stilszi hágón keresztül Olaszországba, Bormioba. A stilszi hágón átvezető út Európa legmagasabb hegyi útja, amennyiben a hágótető 2760 méter magas a tenger színe felett. Először fenyvesek közt emelkedik a meredek út a völgy jobb oldalán, míg a baloldalon az Ortler-csúcs és a szomszédos hófehér csúcsok mindegyre jobban kiemelkednek. Szemben az úttal, a keskeny-völgy másik oldalán az Unter-Ortler gleccser, a Trafoigleccser és a gyönyörű lépcsőzetes kupalaku Madatsch-csúcs mellett a Madatsch-gleccser vonul el előttünk. Kivált a Madatsch gleccser omlása nagyszerű. Amint az ut hatalmas kanyarulatokban emelkedik, a glecserek felett óriási jégmezők tűnnek fel, melyekből több száz méter magas jégfalak és gulaalaku hófehér csúcsok emelkednek ki. Harmadfélórai erős menetel után értünk a Franzeshöhére (2188 m.), hol az osztrák várművek állomása és jó vendéglő van. Itt mi is megpihentünk és villásreggeliztünk; azután pedig még tizenhárom hatalmas kanyarulatot megmászva felértünk a hágóra. Utközben a jégmezőkről valóságos fagyos szél tódult reánk, melynek hidegét alig tudta ellensúlyozni a köpeny, a hegymászás és a roppant éles levegő okozta belső égés. Amint a hágóhoz közeled-

tünk, a hó egyre szaporodott az út mellett. Végre elértük a hágót, hol az osztrák, olasz és svájci határ érintkezését egy nagy kőoszlop jelzi. Itt van a Dreisprachenhütte, egy kis munkáskunyhó, melyben bort és frissítőket árulnak. Itt már az ut métermagas, sőt néhol a mélyebb helyeken 3—4 méter magas hófalak közt halad, s köröskörül nem látunk egyebet mint havat és egy meredek sziklafalat, melyen nem áll meg a hó. Szerettem volna megmérni a hőmérsékletet, de nem volt hőmérő; azt hiszem 4—5 fok meleg lehetett délben a napon; annyi tény, hogy a Dreisprachen-hüttében az asztalnál is megláttuk a lehelletet. Köpenyegben is ugyancsak fáztunk; nem is csoda, hiszen 2760 m. magasan voltunk, magasabban a lomniczi csúcsonál. Siettünk is e Sziberiából le Olaszország felé a 3—4 kilométernyire fekvő IV. Cantoniera (menedékház) vagy Santa Maria nevű olasz vendéglőhöz, hogy ott fedél alá és terített asztal mellé jussunk, esetleg meg is háljunk. Persze elszámítottuk magunkat; elfeledtük hogy már itt olaszokkal van dolgunk. Kaptunk drága pénzen rossz és szűkön szabott ebédet, láttunk olasz tisztátalanságot és arczatlanságot. Felszedtük tehát a sátorfát és egy olcsó kocsit kerítve lementünk Bormio fürdőbe szállásra.

A stilszi ut olasz oldala éppen bámolatba ejtett.

Hasonló a Gotthárd-úthoz, sőt talán még nagyszerűbb. Az alpok nevezetesebb átjáróit csaknem mind láttam, de a stilszi utat tartom valamennyi közt a legszebbnek és legnehezebb-

Pályafelügyelők:

Kahler János, őrnagy,
Seyff Ferencz, őrnagy,
Horváth Péter, százados.

A verseny tiszteletdíjai a következők hozzájárulásai révén gyűltek össze:

II. Vilmos német császár és porosz király,
Ottó főherceg, tábornok,
Don Miguel Braganza herceg,
Lobkowitz herceg hadtestparancsnok,
Pokorny Hermann, altábornagy,
Mecséry Károly báró, tábornok,
kézdi-sárfalvai Benkeő József, tábornok,
Pálffy Miklós herceg,
Esterházy Sándor gróf,
Lónyay Albert ezredes,
Mariansik Ármin, főhadnagy,
Marenzy gróf, alezredes,
Károly, százados, Fugger-Babenhauseen örökös grófja,
Széchényi Viktor gróf, főhadnagy,
Zichy Henrik gróf, főhadnagy.
Végül maga az ezred.

A verseny számai a következők:

I. Megyítő verseny.

A négy első ló lovasának tiszteletdíj. Távo-
ltság 4000 méter. Nevezések:

1. Batthyány Gábor gróf, százados »Wetter«-je.
2. Breda Viktor gróf százados »Komá«-ja.
3. Ugyanennek »Fráter«-je.
4. Ugyanennek »Böské«-je.
5. Bugarski Sándor hadnagy »Pari«-ja.
6. Gunka Viktor főhadnagy »Bajnok«-ja.
7. Gantzstuck Dezső százados »Pipacs«-a.
8. Ugyanennek »Deli«-je.
9. Horváth J. főhadnagy »Peregrin«-je.
10. Iglér Alfréd hadnagy »Első«-je.
11. Irsay Pál hadnagy »Alkonit«-ja.
12. Jekelfalussy István hadnagy »Aranyos«-a.
13. Seyff Ferencz őrnagy »Kapus«-a.
14. Ugyanennek »Sári«-ja.
15. Ugyanennek »Szellő«-je.
16. Kapri Valér báró, hadnagy »Black-Prince«-je.
17. Kirsch Frigyes százados »Olga«-ja.
18. Chernel Victor százados »Picyke«-je.
19. Klingspor Guido báró százados »Lehetetlen«-je.
20. Kunze Gusztáv hadnagy »Ilka«-ja.
21. Ugyanannak »Daróc«-a.
22. Máriássy László őrnagy »Erika«-ja.
23. Révész Bálint százados »Erna«-ja.
24. Somssich Géza gróf főhadnagy »Vezér«-e.
25. Strada Gyula főhadnagy »Virág«-ja.

26. Ströhr Adolf ezredes »Kakadu«-ja.
27. Szabadhegy Elemér hadnagy »Kedves«-e.
28. Tarcsay János hadnagy »Schorschi«-ja.
29. Báró Ulm Ferencz százados »Páva«-ja.
30. Ugyanannak »Pásztor«-ja.
31. Weisz József hadnagy »Bibor«-ja.
32. Schmeidel-Strassnicky Károly főhadnagy »Ezsaiás«-a.
33. Keil főhadnagy »Berczy«-je.
34. Szapáry József gróf főhadnagy »Bokros«-a.
35. Ugyanannak »Venus«-a.
36. Clement Pál hadnagy »Grisette«-je.

2. Altisztek versenye.

Az 5 elsőnek tiszteletdíj.

Minden osztályból 2 altiszt, az utász-osztályból pedig 1.

- Színek:
1. osztály	sárga
2. »	zöld
3. »	kék
4. »	piros
5. »	fehér
6. »	szürke

az utászosztálybelieké rózsaszín.

3. Kincstári lovak versenye.

Az első négy ló lovasának tiszteletdíj. Távo-
ltság 3200 m.

- Neveztek:
1. Báró Berg Hermann százados »Postás«-a.
 2. Bugarski Sándor hadnagy »Najade«-ja.
 3. Fanta Géza hadnagy »Molnárnő«-je.
 4. Horváth János főhadnagy »Pagát«-ja.
 5. Keil főhadnagy »Neugier«-je.
 6. Nedeczky Ferencz főhadnagy »Istentelen«-je.
 7. Gróf Somssich Géza főhadnagy »Landlord«-ja.
 8. Strada Gyula főhadnagy »Lago«-ja.
 9. Szabadhegy Elemér hadnagy »Náczi«-ja.
 10. Tarcsai János hadnagy »Nearkus«-ja.
 11. Schmeidel-Strassnicky Károly főhadnagy »Pepi«-je.

4. Akadály-verseny.

A 4 első lovasnak tiszteletdíj. Távo-
ltság 4000 méter.

- Neveztek:
1. Gróf Batthyány Gábor százados »Roquette«-ja.
 2. Báró Berg Hermann százados »Renata«-ja.
 3. Chernel Viktor százados »Dirt-Cheap«-ja.
 4. Fanta Géza hadnagy »My darling II.«-je.
 5. Horváth János főhadnagy »Peregrin«-je.

6. Irsay György hadnagy »Damocles«-a.
7. Jekelfalussy István hadnagy »Fillér«-je.
8. Kahler János őrnagy »Fajzán«-ja.
9. Ugyanennek »Bob«-ja.
10. Keil főhadnagy »Bob«-ja.
11. Kirsch százados »Rigó«-ja.
12. Báró Klingspor százados »Bob«-ja.
13. Kunze Gusztáv hadnagy »Werther«-je.
14. Schwaben-Durneisz báró hadnagy »Pazar«-ja.
15. Ugyanennek »Rochester«-je.
16. Gróf Somssich Géza főhadnagy »Donna Dado«-ja.
17. Gróf Starhemberg százados 2 lova. Galaor és Fairi Ring-je.
18. Ugyanennek »Kokarda«-ja.
19. » » »Bimbasi«-ja.
20. » » »Paradebummler«-je.
21. Szabadhegy Elemér hadnagy »Legény«-e.
22. Gr. Szapáry József főhadnagy »Lucca«-ja.
23. Gróf Széchényi Viktor főhadnagy »Milverton«-ja.
24. Ugyanennek »Denise«-e.

5. Huszárok versenye.

Az 5 elsőnek tiszteletdíj.

- Színek:
1. osztály	sárga
2. »	zöld
3. »	kék
4. »	piros
5. »	fehér
6. »	szürke

az utászosztálybelieké rózsaszín.

6. Kincstári lovak síkversenye.

A 4 első lovasnak tiszteletdíj.

- Neveztek:
1. Batthyány gróf százados »Nyegres«-e.
 2. Clement hadnagy »Ozsva«-ja.
 3. Chernel százados »Mignon«-ja.
 4. Edlinger tiszthelyettes »Mylady«-je.
 5. Gunka főhadnagy »Markgraf«-ja.
 6. Iglér hadnagy »Katinká«-ja.
 7. Irsay hadnagy »Nobili«-je.
 8. Jekelfalussy hadnagy »Novizin«-je.
 9. Kapri báró hadnagy »Patschuli«-ja.
 10. Kunze főhadnagy »Moravia«-ja.
 11. Széchényi gróf főhadnagy »Olifaut«-ja.
 12. Weisz hadnagy »Pacsir«-ja.

7. Jubileumi verseny.

A 4 első lovasnak tiszteletdíj: Távo-
ltság 4800 méter.

- Neveztek:
1. Batthyány gróf százados »Cormelius Herz«-e.

nek. A hágóról Olaszország felé a nagyszerű Braulio völgyben tömördek serpentin vezet, azután az országot a völgygel együtt rohamosan esik. Az utat néhol egy-két száz méter hosszú galeriák védik a lavinák és kőomlások ellen. Az úttest mellett 2 m. magas czölöpök vannak, hogy télen a roppant hóban meg lehessen találni az utat. Két oldalt a vizmosások által meghasogatott sziklafalak óriási bástyatornyokhoz hasonlólag sorakoznak egymás mellé s közülük zuhogó patakok és vizesések törnek elő. Az uttól jobbra egy remek mellékvölgy nyílik (valle di Fraele), melyben egy sziklafalról egész patak ömlik ki s 30—40 m. magas vizesést képezve rohan az Addába. (A környék népe szerint ez a forrás az Adda eredete, ami azonban nem áll). A Santa Maria vendéglő mellett van az olasz vám is. Gsámpás kinézésű finánczok lézen-
genek a vendéglő körül és sűtkéreznek a napon. Magán a hágón még a fináncz sem élne meg. Feltűnt, hogy az osztrák határon az olasz fináncz egy szót sem tud másképp, mint olaszul.

A stilszi hágótól alig egy órajárásnyira kápolna áll, mely mellett önálló káplánság van. Ide gyűl össze isteniszületre a környék népe. Harmadfél órai kocsiutazás után leértünk Bormioba, egy csinos olasz fürdőbe, hol (bagni vecchi-ben) kitűnő szállást és ellátást kaptunk. Persze a vendéglősné német volt és nem olasz.

Másnap mintegy ezer méternyi ereszkedés-
sel öt óra alatt Tirano olasz városkába kocsiz-
tunk. Utunk az Adda folyónak gyönyörű völ-
gyében vezetett. Hűvös szélben indultunk, de
amint a völgybe ereszkedtünk, felmelegedett a

levegő is. Először gyér fenyvesek és havasi kaszálók meg legelők közt haladtunk, később fellépett a pohánka, hunganya, majd a gesztenye-
erdők, tengeriföldek, roz- és buzavetések, füge-
fák és gondosan művelt (veltlini) szőlők. Érde-
kes, hogy a köves szántóföldekből kiszedik a
nagyobb köveket, s minden gazda kőkerítést
rak azokból a földje körül.

Az országon a paraszok felszedik a sze-
metet, a hátukon hordott puttonba gyűjtik és
hazaviszik trágyának. Az ekevasnak csak hegye
van, a többi része fából van s az ekét szántás
után vállukon viszik haza a paraszok. Mikor
az itteni paraszt boronál, a gyermekeiből a bo-
ronára ültet kettőt-hármat nyomtatásnak.

A számár e vidéken igen el van terjedve,
de némelyik oly szép, mint valami kis ponyló.

Az Adda-völgy olasz népe általában szép.
Az asszonyok fekete posztó-kalapot viselnek s
részlet vesznek a mezei munkában. Éppen arat-
tak, még pedig az apró kis szántóföldeken
mindenütt sarlóval. Mások a burgonyát szedték
és a pékek kosaraihoz hasonló háton hordott
kosarakban cipelték haza. Különben úgy lát-
szik, hogy az Adda-völgyi olasz nők ezt a ko-
sarat üresen is mindig hátukon hordják, mint
a sarkadi ember a tarisznyát. Az Adda-völgy
népe igen szaporá; alig van ház, mely előtt
egy féltucat gyermek ne szaladgálna.

A falvak e vidéken is, mint Olaszországban
apró emeletes kőházakból állanak és meglehe-
tős piszkosak. Feltűnik a sok templom; majd
minden kis faluban van egy-kettő s gyakran
az országot szélén is templommal találkozunk.

E templomok többnyire román stílusban épültek
és némelyik igazán szép, úgy, hogy nagyobb
városoknak is diszére szolgálta.

Utunknak két mulatságos epizódja is volt.
A környék legényei éppen sorozásra vonultak
be Sondrióba. Minden faluból egy-két fenyő-
galyal, virágokkal és apró zászlókkal diszitett
szekér indult el, megrakva 10—12 daloló, kur-
jangató, felbokrázott legénnyel. Feltűnt, hogy
minden kocsin egy nagy zöld-fehér-piros zász-
lót vittek, melynek lándzsájára egy fehér cipő
volt felszúrva. Megkérdeztük ennek az okát. A
cipő jelenti az otthoni fehér kenyeret s a ko-
misz-kenyérnek kigunyolása.

Másik tragikomikus eset volt az, hogy
kocsisunk a 44 kilométer uton lovát nem
pihentette és nem abrakolta, minek folytán
Tirano felé a szürke fel akarta mondani a
szolgálatot. Hiába volt az ostornyél vastagabb
vége is, a szürkét nem lehetett kapacitálni.
Egyszer csak hátrafordul a kocsi és leparan-
csol a kocsiról bennünket fiatalokat, de meg-
marasztja a társaság legöregebb tagját. De erre
meg a szürke nézett hátra nagy haragosan. Már
azt hittük, hogy gyalog leszünk kénytelenek a
hátralevő 8 kilométer utat Tiranóig megtenni
és magunknak kell podgyászunkat cipelni. De
egy kis pihenés és itatás helyrehozta a szürkét,
kivált miután vagy két kilométert gyalogoltunk
a kocsival mellett. Végre mégis megérkeztünk
Tiranóba, honnan az olasz konyha élvezete (?)
után utunkat a Bernina felé vettük, örülve,
hogy a tisztátalan és zsaroló olaszoktól nem-
sokára megszabadulunk.

2. Berg báró százados »En vain«-je.
3. Edlinger tiszthelyettes »Solist«-ja.
4. Fauta hadnagy »Bunko«-ja.
5. Irsay hadnagy »Bez«-je.
6. Jekelfalussy hadnagy »Fillér«-je.
7. Durneisz báró, hadnagy »Rochester«-je.
8. Somssich gróf főhadnagy »Vezér«-je.
9. Starhemberg gróf százados »Elfen-könig«-je.
10. Ugyanennek »Kokárdá«-ja.
11. Ugyanennek »Paradebummler«-je.
12. Strada főhadnagy »Gesztor«-ja.
13. Széchenyi gróf főhadnagy »Kundri«-ja.
14. Stratsniczky főhadnagy »Eisenkönig«-je

Figyelmeztetés.

Csupán az ezred tényleges állományú tisztjei és kadétjei lovaival, illetve mondottak által lovagolt lovaival érvényes minden futam.

Az ünnepi disztrakoma.

A lóverseny után, hétfőn este hat órakor lesz a Kereskedelmi Csarnok disztermében a tulajdonképeni disztrakoma, még nagyobb fénynyel, mint a vasárnap esteli.

Az estebéden *Ottó* főherceg Ő Fenségén kívül dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok ur Ő Eminenciája is részt vesz.

Ez alkalommal mondatnak az ünnepi tósztok, a megállapított sorrendben.

A lakoma menüjének összeállításával ez alkalomra is *Czeglédy* Sándor és *Kovács* László vendéglősöket bízta meg a tisztikar.

Az érkező magas vendégek.

A nagyszerű ünnepélyre a monarchia minden részéből érkeznek illustris vendégek Nagyváradra. A meghívottak közül eddig eljöveteleiket megígérték:

Ő csász. és kir. fensége *Ottó* főherceg, ki Bécsben dandár-parancsnoka volt az ezrednek; Ő kir. fensége *Don Miguel Bragancai herceg*, ezredes a 7. husz. ezredben;

Schwarzkoppen ezredes, Ő Felsége a német császár szárnysegéde, a Ferencz-Császár nevét viselő gránátos ezred parancsnoka, a német császár képviselőjében;

báró *Dlauhovesky Károly*, tábornok, v. b. t. tanácsos, csász. és kir. kamarás, Ő Fensége *Ottó* főherceg udvarmestere;

gróf *Zichy Henrik* csász. és kir. kamarás főhadnagy, Ő Fensége *Ottó* főherceg szárnysegéde;

Bayersheimi *Schwitzer Lajos*, v. b. t. tanácsos, altábornagy, a temesvári hadtest parancsnoka;

Schreiber Victor ezredes, a 7. hadtest törzskari főnöke;

Weiss Ferdinánd altábornagy, a temesvári 34. gyalog hadosztály parancsnoka;

Rieger Emil ezredes, a 7. lovas dandár parancsnoka;

Gyarmatai *Durmann Antal* altábornagy, a m. kir. ménesek katonai főfelügyelője;

Kegdi-Sárfalvai *Benkeő József* tábornok, a krakói 20. lovas dandár parancsnoka;

Lónyay Albert csász. és kir. kamarás, ezredes a 9. huszárezredben;

Mariantsik Ármin alezredes a 9. huszárezredben;

gróf *Bissingen-Nippenburg* Ferdinánd cs. és kir. kamarás, kapitány a 9. huszárezredben;

Benefai *Bacsák Zsigmond* alezredes a 10. huszárezredben, a miskolci lóosztályozó bizottság elnöke;

Gibára György a cs. és kir. arcier-testőr-ség kapitánya;

Vizeki *Tallián Vilmos* tartalékos kapitány a 7. huszárezredben;

gróf *Sizzo-Noris* Kristóf cs. és kir. kamarás, tart. főhadnagy a 7. huszárezredben;

báró *Jósika Gábor* cs. és kir. kamarás;

Mannok Patrik honvéd-huszár kapitány;

Melcer ezredes a 39. ezred parancsnoka;

Felsőpulyai *Rohonczy* György altábornagy;

gróf *Zichy* Károly cs. és kir. kamarás, honvéd-huszár kapitány;

gróf *Ráday* Gedeon cs. és kir. kamarás, tartalékos hadnagy.

A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara részére a rendező-bizottság a vasárnap délutáni lovasjátékhoz 20 drb jegyet küldött. A kamara elnöksége felhívja a kamara beltágait, hogy ha az ünnepélyen részt akarnak venni, a jegy átvétele végett a hivatalos órákban intézkedjenek.

Zichy Jenő gróf expedíciója.

Zichy Jenő gróftól a következő, július hó 12-éről keltezett levél érkezett kiadójához.

Tomskból 8 napja jöttünk el, egy héti utazunk az Irtisch folyamán, míg ide *Omskba* érkeztünk. Szép vidéken jöttünk keresztül, de a forróságtól rémitően szenvedtünk, a szunyogok és apró legyek is nagyon kinoztak, a hőmérő árnyékban 30—32° Reaumurt mutatott, a napon 40—42° felül. Rémitő állapot volt. Az éjjelek pedig hidegek voltak. *Omskban* érintjük mostan először a siberiai vasutat, 5 napi tartózkodás után azon indulunk *Tomskba*, — két napi ut — ott 5—6 nap tanulmány, onnét *Krasnojark* a cél. Itt tartózkodási időnk augusztus 1-étől aug. 15-éig terjed.

*Krasnojarsk*ból csináljuk azt a kirándulást *Jenysseyre* fel és le a *Minussinkra*; ez utóbbihoz 4 nap utazunk és 4—5 nap maradunk ott.

Tomskból július 3-án indult el a felső *Ostiákok*hoz *Obzorra* dr. *Pápay*, a nyelvész, ott 3 hónap maradván, onnét lemegyen *Ufára* a *Baschkirek*hez, a hol újból 3 hónapig marad és így valószínűleg jövő áprilisban jön haza.

Július 5-én külön bárkával indult az alsó *Ostiákok*hoz dr. *Jankó* János *Szurgutra* megszerezendő az összes néprajzi tárgyakat, a miket a *Nemzeti Múzeum számára be akarok szerezni* és megfigyelendő és tanulmányozandó az összes foglalkozásaikat. Dr. *Jankó* *Szurgutról* *Tomskba* jön, onnét vasuton *Ufára* megyen, ugyane célból a *Baschkirek*hez, ott is, itt is fényképészeti felfételeket teend. Dr. *Jankó* november vége felé tér haza.

Utunk eddig jól megyen és még eddig semmi nagyobb baj a társaságot nem érte. Az eredmény absolute kielégítő. De most még hátra van a *Krasnojarsk*, *Irkutsk*, *Baikal*, *Góbi* ut, a mely 2000 mérföldnyi utról nagyon rossz híreket hallunk. Nehéz és veszélyes is.

Majd csak keresztül segít a Magyarok Istene! *Krasnojarskba* írjon és küldjön egy pár ujságot, odáig elmegy a *Siberiai* vasut, a posta odaérkezhetne 12—14 nap alatt, csak hogy a postát minden 6 nap meneszlik, *Krasnojarskba* és innét minden 12 nap indítják szekéren *Irkutskba*, stb. stb. *Zichy Jenő*.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi múzeum (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Lapunk t. olvasóit — kik a nyár folyamán bárhova nyaralni mennek és a lapot oda járattatni akarják — figyelmeztetjük, hogy ebbeli szándékokat illetve címüket a kiadóhivatallal tudassák. Lapunk kiadóhivatala készséggel fogja a kívánt helyre elküldeni a példányokat.

* A 7-ik hadtest parancsnoka Nagyváradon. Lovag *Schwitzer* Lajos altábornagy, a 7-ik hadtest parancsnoka szerdán este 1/26 órakor Temesvárról városunkba érkezett. A látogatás főként a huszárezred jubileumát illeti, de a helybeli közös gyalogezredeket is érinti, kiknek az altábornagy hadtest parancsnokuk.

Szerdán este a megérkezett altábornagy tiszteletére társas vacsorát rendeztek a gyalogezred tisztjei a Széchenyi szállodában. A tegnap folyamán azután a hadtestparancsnok rendeletéből pihenő napjuk volt a közös bakáknak. A pihenő nap azonban korántsem pihenést, mint inkább óriási takarítást jelent. Késő estig tartott míg ragyogó állapotba jutott a hatalmas várépület, meg a tenger sok szoba és raktár. A mai napon azután laktanya szemle lesz. Holnap, szombaton, pedig egy közeli pusztán körül óriási ütközet. A vasárnapot még itt tölti a hadtestparancsnok és hétfőn utazik el városunkból; a hétfői nap is általános pihenő és így örömnappal lesz a közös bakáknak. Természetesen le kell számítani azokat az örvendőkből, akik holmi hosszú orrok, avagy kurta-vasak irányában érzik át az eféle magas látogatás keserű ízét.

* Nyugdíjbizottsági ülés. Nagyvárad város nyugdíjbizottsága tegnap délután rövid ülést tartott, a polgármester elnöklése alatt. Jelen voltak: *Rácz Mihály*, *Dús László*, *Ragány János*, *Hegedűs Géza* és *Lukács Ödön* jegyző. Egy nyugdíj megállapításon kívül megbeszélést a nyugdíj-alap jövő évi kiadásait. Kitént, hogy a nyugdíjül kifizetendő összeg annyira felszaporodott, hogy a jövő évre a házi pénztárból közel 10 ezer koronával kell pótolni az alap bevételét, hogy a kiadások fedezhetők legyenek.

* Újabb városi kölcsönök. Nagyvárad városának alig van valamelyes összege még abból az 1.800.000 frtból, amit a regále-váltásért kapott. Ami még a *Hegedűs Géza* gondjaira van bízva, lekötötte a törvényhatóság a színház építésére. Így azután az épülő honvéd-huszár laktanya építési költségét költsön kell venni a városnak. — A kaszánya 200.000 frtnál többbe kerül; ez összeget a Hazai takarékpénztártól veszi fel a város. Az eddigi amortizációs kölcsöne a városnak 4.85%-os, de az új kölcsönt, tekintettel a mostani pénzügyi viszonyokra, csak 5%-os törlesztéses kamattal adja a Hazai takarékpénztár. — A Körörsz köpartokra szükséges összeget valamelyik helybeli pénzintézetől veszi kölcsön a város.

* Köszönet-nyilvánítás. A vall. és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Desseffy Sándor* csanádi püspöknek, középiskolai adományáért, köszönetét nyilvánította.

* Biharmegye közegészségügye. Amint Nagyváradon, Biharmegyében is kedvezőtlenek a közegészségügyi viszonyok, mert még a koratavaszi és az őszi időben sem volt annyi járványos beteg, mint most, a kánikula beköszönése előtt. Különösen a kanyaró szerepel július hó első felében nagy számmal; az elmúlt hónapról maradt 55 betegen kívül 112 új betegedés fordult elő. Halálozás azonban csak egy volt. — Hökhurut 15 újabb betegedést okozott s ezek közül elhalt *Farkas-Patakon* 7. — *Hasi* hagymáz *Csatáron* és *Nagyszalontán* egy-egy betegedéssel szerepelt; mindkettő meghalt. — A holyagos himlő *Udvariban* 3 esetben lépett fel s régebből 4 beteg maradt; meghalt 1. A vörheny, fültömirigylop, agygerinczhártyalob párossal szerepelnek. A difteritis *Nagy-Bárdon*, *Sarkadon* és *Beznyén* 1—1 újabb betegedést okozott. Ezenkívül régebből volt 3 beteg. És a veszedelmes betegségben nem halt meg egy gyermek sem, ami a serum oltásnak köszönhető.

* Sem nem árt, sem nem használ. A bor-ellenőrző bizottság a legújabb Nagyvárad város megszámálhatatlan bizottságai között. A tagokat és az elnököt majdnem kötéllel kellett fogni; alig nevezték ki egyiket, másikat, már beadta a lemondását. Pedig annyira ártatlan portéka az egész bizottság, hogy akárki holta napjáig elfogadhatná a tagságot. Tegnap kellett volna a bizottságnak megalakulni, de az elnö-

kön *Bordé* Ferencz tanácsnokon kívül csak *Némethy* Károly, *Czeplédy* Sándor, *Stern* Hermann és *Balogh* Döme voltak jelen; így aztán a megalakulást jobb időkre hagyták. Felolvasták a bizottság szervezeti szabályait és ügyrendjét. Ebből kitűnik, hogy vajmi kevés gyakorlati haszna lesz a bizottságnak.

* **Reáliskolai tanulók érettségi vizsgálata.** A nagyváradai tankerület reáliskolai tanulói számára az 1897—8. évi pótló és javító érettségi vizsgálatok folyó évi szeptember 7-én fognak megtartani a helybeli főreáliskolában. Az érdekeltek bizonyítványukat augusztus 20-ig küldjék be az alulírt igazgatósághoz s ugyanitt jelentkezzenek szept. 6-án. A latin nyelvből kiegészítő érettségi vizsgálatra jelentkező reáliskolai tanulók érettségi bizonyítványukat 3 frt 50 kr. vizsgálati és bélyegdíjjal együtt augusztus 20-ig nyújtják be a nagyváradai katolikus főgymnasium igazgatójához. E gymnasiumban lesz szeptember 7-én délelőtt a latin nyelvi írásbeli érettségi vizsgálat. A nagyváradai áll. főreáliskola igazgatósága.

* **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter a nagyváradai pénzügyigazgatósághoz *Zitzmann* József n.-itteni kezelési gyakornokot pénzügyi irodatisztá, ideiglenes minőségben kinevezte.

* **A gyermek örangyala.** A karczag előtti vasuti ör kis gyermeke tegnap a vasuti töltésen játszadován elaludt a sinek között s a budapesti gyorsvonat mozdonyvezetője csak az utolsó pillanatokban vette észre, hogy akadály van a pályatesten, előtte megállítani a vonatot már nem volt képes, jelzésére a gyermek felébredt ugyan, de elmenekülni már nem volt ideje, meghuzódott tehát a sinek között s midőn a vonat felette megállt, a gyermek sértetlenül kibújt a kocsik alól s elszaladt az utasok és a mozdonyvezető nagyobb öröme.

* **Békésvármegyei kórháza.** Tegnap sürgönyünk kiegészítésére hozzuk a következőket: Békésvármegyei közönsége elhatározta, hogy 300,000 frt költséggel 4 jelenlegi *gyulai* kórházával kapcsolatban egy 250—300 emberbeteg befogadására képes elmeógyógyintézetet létesít. Ezen intézet létesítésével a 100,000 frtos bővítéssel, a kórház többi osztályában is 250—300 beteg fog nyerhetni ápolást. Az ápolási teendőket a már ott működő *irgalmas nővérek* fogják eszközölni.

* **Az „Ördög-árok“ vizsgálata.** *Téglás* Gábor dévai állami reáliskolai főigazgató jelenleg Nagy-Szalontán időzik, tudományos kutatás végett. Ugyanis a tudós az „Ördög-árok“ kutatatta. — A legnagyobb helyismerettel bíró szalontai polgárok segítkeznek a tudományos kutatásnál.

* **Vasut Margitta és Szilágy-Somlyó közt.** A hivatalos lap egy csapat helyi érdekű vasut építésének engedélyezéséről szóló és szentesítést nyert törvényzikket közöl és ezek között van a bihari helyi érdekű vasut *margittaszilágy-somlyói szárnyvonalának engedélyezéséről* szóló törvényzikk is. Az új vasut lényegesen fogja csökkenteni azt a közlekedési nehézséget, ami Szilágy és Biharmegye között van és azt a vidéket elmaradottságából kibrántja, anyagi helyzetét nagyban javítani fogja.

* **Kellemetlen találka.** *Lukács* György urszádi illetőségű 36 éves napszámos ember Tenkén aratott. Am a gázszival sem igen volt megelégedve, meg azután meg is hibbant egészségügyi állapotra. Egy szó mint száz *Lukács* egy szép napon, e hó 15-én összepakkolt, azután utnak indult haza Belényes-Szt.-Miklósba. Hazamenet közben ráestelédett az olcsai erdőben, ahol azután el is tévedt. Amint jobbra-balra pislogott, elibe toppanván egy gubás alak, akinek képébe volt huzva karimás kalapja. A sötét ismeretlen ráordít *Lukács*-ra: Ide a pénzedet! Ez megrökönyödve odaadta a dohányszácskját — mert ebben volt minden vagyona: 40 fillér, — de odaadta egyszerűsággal a — pipáját is. A dühös utonálló földhöz vágta a zacskót is, meg a pipát is; azután tarisznyájába nyult, onnan bicskát rántott elő és ezzel úgy nyakon teremtette *Lukácsot*, hogy ennek alapos lyuk támadt gégéje körül, maga pedig

összeesett. Az utonálló ezzel távozott. *Lukács* pedig nagynehezen föltápáskodva *Urszád*-ig borkált, innen azután a reggeli órákban vitték haza. A pórul járt férfit elmondta, hogy támadóját nem ismeri, csak úgy homályosan látta alakját is a nagy sötétben. A csendőrség erősen nyomozza az udvariatlan, de ismeretlen férfit, akit azonban mindeddig sötét titok leple takar.

* **Egyszerre haltak.** Ritka gyászestéről tudósít bennünket levelezőnk Kapocsányból. Egy pár ember: férj és feleség egy napon halt el. Pópa Juonné szegény asszony, a nélkül, hogy szólott volna beteg férjének eltávozott a háztól s beleugrott a Hollód patak vizébe. Másnap halva találták meg. Ezalatt férje, ki már évek óta súlyos betegen feküdt, tüdősorvadásban szintén meghalt. Egyszerre két koporsóra volt szükség a kis szalmafüdeles háznál.

* **Végzetes vasuti utazás.** A Darányból Barcsra induló pécsi személyvonaton vasárnap nagy szerencsétlenség történt. A vonat túl volt tömve utasokkal. Egy társaság jobb helyet keresendő menetközben az egyik waggonból a másikba rándult. Lazarits cabócsai építőmester felesége azonban a két waggont összekötő keskeny hidon elcsuszott s a két kocsi közé esett. A szerencsétlen nő testét a kerekek a szó szoros értelmében darabokra szeltek. Megfoghatatlan a dologban az, hogy hozzátartozói jajveszékeltésére sem állott meg a vonat s csak a legközelebbi állomás főnöke intézkedett, hogy a holttestet Barcsra szállítsák. Ez ügyben szigorú vizsgálat folyik.

* **A sikkasztó konyakja.** Színhely: az aradi árvapénztár.

Vizsgálóbíró: Hát ezen a széken ült Krivány?

Ellenőr: Igen és ez volt az asztala.

Vizsgálóbíró: (Szigoruan.) Hogyan tudhatja ezt? Hisz sohase ellenőrizte őt.

Ellenőr: De eleget konyakoztunk rajta.

Vizsgálóbíró: És kik konyakoztak?

Ellenőr: (tétovázva.) Hát sokan . . .

Vizsgálóbíró: Mégis kik?

Ellenőr: Hát az árvaszéki elnök ur is . . .

Vizsgálóbíró: (az árvaszéki elnökhöz.) Igaz ez? Árvaszéki elnök: Igaz . . . De csak olyankor, ha az alispán ur is itt volt.

Alispán: Igaz, többször itt voltam a gazembernél, de ki hitte volna . . . Az irnokok mind per tu voltak vele . . .

1. Ünlök: Nekem semmi közöm se volt hozzá, csak szivességből tértem be hozzá egy-két kupiczára.

2. Ünlök: Meg kell hagyni, hogy kutya jó konyakot tartott . . .

Vizsgálóbíró: (kinyit egy fiókot.) Nini most is van itt egy egész üveggel. (Vizsgálja.) Ez volt legalább tizenöt forint.

Alispán: A legfinomabb konyak, ami csak kapható.

Vizsgálóbíró: De igazán konyak-e? Hátha méreg, amelyet azért tartogatott a gazember, hogy megigya, ha fölfedezük sikkasztását.

Alispán: Hát kóstold meg.

Vizsgálóbíró: Adjatok poharat.

Ellenőr: Ott vannak azok is a másik fiókban.

Vizsgálóbíró: (kiszedi és tölt.) No, kóstoljuk meg. (Kocczintanak.) Teringettét, biz ez nem méreg. A gazembernek esze ágában sem volt az öngyilkosság. (Megisszák az egészet.) És most vegyük fel a jegyzőkönyvet.

* **Egy összeveszés következmén el.** Régi dolog, hogy a harag nem a legjobb tanácsadó, bizonyítja ezt a következő eset, melynek áldozata alighanem lába épségével fizeti meg saját férhetetlen természetét, a tett elkövetője pedig a börtönben praktice ismerkedik meg a súlyos testi sértés elkövetésének jogi hatályával. *Tánk* József pestesi illetőségű kocsis legény M. Tegleden volt *Szabó* Gergelynél szolgálatban s ez idő alatt magát nem a leghivebben viselte, hanem egy 17 éves suhancz éretlenségével mindenek kiment a könyökén. Ennek az összeférhetlenségének aztán a minap ugyancsak meg-

adta az árát. F. hó 20-án ugyanis szolgálatadónéjának fiával Sándorral a mezőn dolgoztak. A munka békességben folyt egészen addig, míg *Tánk* a bosszantásnak egy új nemét nem találta fel, melylyel annyira feldühösítette, hogy *Szabó* Sándor egy nagy husvágó késsel rohant neki, melylyel oly szerencsétlenül vágott feléje, hogy bokáin veszedelmes sérüléseket szenvedett, melynek következtében talpra sem tudott többé állani. A sérültet beszállították a biharmegyei kórházba. *Ember* Géza vizsgálóbíró rögtön kihallgatta a helyszínen a vétkest és a tanukat.

SZINHÁZ.

A Hun Utódok.

Lehetőleg röviden megemlékezve a tegnapi előadásról: elmondhatjuk, hogy nem volt sehol valami különös, kiemelkedő rész, a szereplők sem keresték a magasabb színi hatás eszközeit, de egészében, aminő gyatra maga a darab, hát ahhoz képest elég türethető sikert ért.

Szörnyen olvasásra, de nem előadásra szánt áradozó verssorait dicséretes lendülettel szavalta el minden szereplő és tökéletesen osztozunk a publikum azon nemes törekvésében, hogy a kiemelkedett, nagyon lendületesen leadott szavallatokat *Fáinál*, *Kovácsnál* és *Bártosnál* nyílt színre alkalmazott erős tapsolással honorálta, mert így legalább szünetelt néhány pillanatra a bubánatos nyomott hangulat, no meg a szegény sugó is levegőhöz juthatott egy kevésbé. Isten bizony megszolgálta ezt a néhány taktusnyi pauzát.

Konstatálván végül, hogy a szereplők mind-egyikében világosan kitetsző vala azon igyekezet, hogy megmentse nek a lapos, deklamatorius pakfong-színműnek sikerét, — a kiemelkedőbb momentumok közül megemlíjük:

1. A rakonczállan szinpadi diszleteket, itt is főleg az izgatott erdőrésztletet;

2. A disztrombitásokat, akik rendszeren 8—9 taktussal elkésve emelték szájukhoz kürtjeiket;

3. A duettbe, meg trióba nekikezdett dikciókat, amelyek a végszó elzúllése mellett tanuskodnak;

4. A néma kardcsattogást;

5. A próba kürt szólamokat, a szinfalak között és végül

6. Az 549782-féle jelmezt és az emberiség történelmének minden korszakát felölelő ruhákat.

Lenne ugyan még egyéb megjegyezni valónk is, holmi kivágott ruhákra, de utóvégre is nem czélunk az, hogy egy bukott darabról irván, a legutolsó párisi divat szertelenségeiről divattudósítást írjunk.

Mind amellet a rendezőnek határozottan gratulálunk a szinpadon tapasztalt kedélyes fogalom-zavarokhoz.

A ház vala ellenben majdnem üres, a földszinti állóhely korlátja még nem sokáig bírja ám az ellene intézett rugodalmakat!

—i.

Szinköri hírek. *Romeo és Julia* Shakespeare hallhatatlan szomorújátéka kerül szombaton színre *Fai Szeréna* és *Ivánfi Jenő* kettős vendégfőléptével a czimszerepekben: *Ivánfi* egyúttal búcsúzik is ez alkalommal a nagyváradai közönségtől. A vendégek mellett *Kissné*, *Laczkó A. Váradiné*, *Bartos*, *Follinusz*, *Hornyánszky*, *Heltai*, *Janovics*, *Odry*, *Pataki* és *Szentgyörgyi* játszik a főbb szerepeket.

EGYESÜLETEK.

A nagyváradai díjnek egylet ülése. Folyó hó 20-án délután tartotta meg az országos-díj-nok-egylet és nyugdíj-intézet nagyváradai fiókja

a megyei árvaszék tanácstermében rendes havi választmányi ülését, a melyen jelen voltak: *Szilasy* György elnök, *Berkovits* Kain id. pénztárnok, *Szilasy* Sándor ellenőr, *Kiss* László, *Imre* Ferencz, *Szendy* Kálmán, *Kovács* László, *Kerekes* István választmányi, *Schüller* Antal pótvalasztmányi és *Tyll* Gyula, *Reteky* László rendes tagok, továbbá Ch. *Illyés* János tb. jegyző. Az ülés lefolyása a következő volt;

A mult választmányi ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után tudomásul vették a pénztárnok jelentését a befolyt pénzekről, továbbá az elnökség jelentését az elintézt ügyekről. Tudomásul vétetett továbbá, miszerint *Kerekes* István rendes tagnak a központi választmány 10 frt rendkívüli — vissza nem fizetendő — segélyt szavazott meg; elnök bejelenté továbbá, miszerint *Reteky* László a fiók-egylet tagjai sorába lépett.

Hosszabb vita és megfontolás tárgyát képezte a Szathmár-németi fiók-egylet átírata. Ugyanis a központi vezetőség egy bérház építése tárgyában rendkívüli közgyűlést hívott össze f. hó 30-ikára, — a melyen ezen nagy fontosságú ügy letárgyaltassék. Ez ellen tiltakozik a nevezett fiók-egylet azt akarván, miszerint a bérház vétele illetve építése tárgyában a rendes évi közgyűlés határozzon és a nagyváradi fiók-egyletet hasonszerű határozat-hozatalra kéri. A választmány egyhangulag elhatározta, hogy a Szathmár-németi fiók-egylet csatlakozik és felír a központi anyaegyletbe, miszerint ezen ügy a rendes évi közgyűlés elé terjesztessék, mivel akkor több tag képes jelen lenni, mint most. Ezek után még több apró ügyet intéztek el — mire elnök az ülést 8 órakor bezárta.

Igazságszolgáltatás.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Polgári tanács.

Előadó: *Czvek Kálmán.*

1544. Adler Lajos és fia — Polacsek Ede.
1753. Berger Iszó — Reisner Emánuel.
1722. Erdélyi ref. egyház — Berzeviczy Béla és neje,

Előadó: *Dr. Járossy Károly.*

1779. Schwartz F. Mór — Dengl Béla.
1712. Rethi S. utóda — Farkas László.
1713. Ifj. Kiss Péter — Kiss Péter.
1735. Ignuczka Szavéta hagyatéka — Molnár Imre.
1751. Kasava Petru hagyatéka — Molnár Imre.
1750. Ibircza Ádám hagyatéka — Molnár Imre.
1752. Kohn S. H. — Omaszca Gyula.
1757. Lipovana takarékpénztár — Gábor Vaszal.
1785. Braun és Politzer — Algya Ilie.
1791. Kir. kincstár s. t. — Szergyán Éva.
1795: Papp Jusztin — ifj. Vincze Miklós.
1802. Fischer M. s. t. — Thurzó Károly.

Büntető tanács.

Előadó: *Molnár Géza.*

2639. Locoli Antal s. t. lopás.
2638. P. Fekete Demeter becsületsértés.
2690. Komáromi Imre lopás.
2720. Varga Mihály s. t. csalás.
2629. Horváth Sándor közcsend elleni kihágás.
2652. Papp Imre becsületsértés.
2636. Elek Imre tulajdon ellen kihágás.

REGÉNY-CSARNOK.

ELŐRE!

Neidegg után fordította: *Tátraházi E. P.*

Platonoff panaszkodott, hogy Olga odarendelte, hogy az új zenedarabokat elpróbálják és már egy órája hiába várja.

Olga, habár unoka testvére figyelmessége tetszett neki, most a panaszt alaptalannak találta, szokatlan heveséggel utasította vissza. Ezzel az ügy be volt fejezve. És ő a balga, még kezét fogott azon a napon vele, mikor az éppen akkor kutatta ki író asztalát, alapot keresve az ő megbuktatására.

Es Olga? Talán bűntárs? — Nem. Azt meg kell adnunk, hogy szívtelen, önző volt, de ilyen dologra, férje állásának elárulására képtelen, hiszen ez volt az egyedüli, a mit még férjét illetőleg becsült. Azért csak később kellett történnie, hogy a titkot Platonoff neki megmondta, és neki kellett Platonoffot a házból feltűnés nélkül kivezetnie, kiengednie. Ennek ugyan azon a napon kellett történnie. Waldheim tovább nem tűrhette, hogy az a gazember tovább is szemé előtt legyen, hozzá még az ő szíves barátságát élvezze. Legszívesebben kidobta volna most házából. Azonban gondosan kerülnie kellett minden feltűnést, hogy a világ meg ne tudja, hogy a követ házában spion volt, a követ feleségének rokona és az követte el a lopást. Az árulót tehát büntetlenül kell elengednie.

Hát ő nem áruló? Nem ismételte ugyanazt? Hiszen a gyanút Boretzkyre, Haldenschwang barátjára irányította, bár az, ezt ő is tudta jól, — egészen gyanutlan és ártatlan volt. Hiszen egyetlen szóval meggyűtathatta volna Haldenschwangot és nem tette. Azonban azt az egyet már régen jól megtanulta, hogy kell saját bűnét szépitenie, azzal vigasztalta magát. — Boretzky orosz tiszt, nem lesz semmi bántódása, az is lehetetlen, hogy Haldenschwanga derüljön ki a bűnösség, ő reá nézve meg valóságos életkérdés, hogy ártatlan voltát, a mennyire lehetséges kimutassa.

De meg az sincs egészen kizárva, hogy más követte el és nem Platonoff az árulást. Szóval minden cselekedetét arra irányította, hogy házáról minden gyanút eltereljen.

Olga nagyot bámult, mikor férje szokatlan időben jelent meg szobájában, a szobaajtót bezárta és suttogva közölte vele, hogy valami fontos titkos közleni valója van.

Bámulása azonban félelemmé változott az elbeszélés folytán. Vonakodott, nem akarta hinni, hogy Platonoff a bűnös, hiusága felházdott e gondolatok ellen, hogy ő Platonoff bűnének, terveinek még takarója is volt.

— Nem! nem! — kiáltotta egymásután — nem igaz. Alexis ártatlan, ő csak szerencsétlen, azt megengedem, hogy kétes értékű személy, amennyiben nagyon szenvedélyes kártyázó és ivó, azt azonban nem, egyáltalán nem engedhetem meg, hogy ő engem valaha szándékosan megakarna károsítani. Milyen gyakran mondta, hogy én vagyok az ő őrző angyala, az egyetlen, aki egytértek vele, aki még jó utra vezetem és ezért szeret közelemben tartózkodni.

— Tettei egészen ellent mondanak szavamnak — szólt Waldheim gunyosan — Vezesd tehát az egyenes utra és pedig — — — ki Hohenegebből!

Olga sirni kezdett:

— Milyen ürügy alatt távolítsam el? Őt, a ki mindig együtt érzett velem? Én ártatlannak tartom és mégis én üzzem ki e házból, mint árulót.

— Hidd el, el fogja viselni e szerencsétlenséget, sőt ha Haldenschwanggal is beszélt, fel is fogja, hogy miről van szó. Ereznie kell, hogy nagy alávalóságot követett el és nagyon is örülni fog, hogy bántatlanul elutazhat, még mi segítünk neki. Mond neki, hogy féltékeny vagyok, mondj a mit akarsz, csak a valóságot nem. Este megérkezik a gyorsvonat, akkorára utra készen álljon!

Ujra zokogni kezdett a hercegnő.

— Én nem tartom Alexist hibásnak! De ha hibás is, mit tett olyan nagyon rosszat. Azon volt, hogy hazájának szolgáljon. — Micsoda okok vették rá, hogy téged kíméljen?

— A saját becsületére való tekintet, hogy saját házában árult el.

— Ah! — kiáltott Olga izgatottan. Néz a történelemben, mindenütt van árulás. Mi volt az a mit Oranin és Szász Mórícz csináltak? Céljukat elérték és mindenki nagyra becsüli őket. Ez az a miért minden történik. Hogy Alexis hazáját, a mely oly nagy, hatalmas szép jövő-

jével kecsegtet, többre becsüli, mint a ti mulandó császár államotokat, azért csak becsülhetem.

Ezen tónusban folyt tovább, míg végre Ervin arra emlékeztette, hogy bármennyire, bár milyen kevésre is becsüli azon országot, a melyet ő szolgál, férjével neki is állania vagy buknia kell. Ez hatott. Minden gyengeségei mellett praktikus természete volt Olgának, mindent gondosan el tudott kerülni, a mi a saját személyének árthatott volna. Igazi orosz nő, a ki nem sokat törődött azzal, hogy ez vagy az erkölcsileg jó-e vagy rossz, finom érzékét ez iránt már régen elvesztette, hanem azzal, vajjon hasznot tesz-e neki vagy nem.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Elhunyt publiczista.

Budapest, jul. 21. (Saját tud. táv.)
Marcziányi György lovag, régi neves publiczista, történelmi tárczairó meghalt Budapesten.

Több francia tiszt letartóztatva.

Budapest, július 21. (Saját tud. táv.)
Párisból sürgönyzik: Hirlik, hogy több főtisztet letartóztattak. Gyanusak, hogy Eszterházyval a telegramokat hamisítottak.

Az aradi sikkasztáshoz.

Arad, július 21. (Saj. tudósít. táv.)
Kriványnyal kapcsolatos legendákhoz ma egy újabb járult, melyet a sikkasztó egyik jó barátja bocsátott szárnyra. E szerint Krivány már régebben birtokot vásárolt Amerikában, utlevelét is onnan szerezte. Valószínű tehát, hogy oda menekült. Bizonyosra veszik, hogy Kriványt élve nem kerithetik kézre, mert mellényzsebében folyton nagy adag mérget tartogat és töltött revolverét mindig magával hordja. Nem lehet tudni, mikor lesz szükségem rá — mondogatta, mikor kérdőre vonták. — Ugy beszélük, ma délután letartóztatták Kriványnak egyik-másik tisztviselőtársát.

Zola szökése.

Budapest, jul. 21. (Saját tud. táv.)
Berlinből jelentik: Zola ma reggel Kielbe érkezett, honnan német postahajón tovább utazik Norvégiába.

A genfi munkás-sztrájk.

Budapest, július 21. (Saj. tud. táv.)
Genfből távirják: A mai nap meglehetősen nyugodtan folyt le. Gyalogság és lovas-ság szállta meg a munkáshelyeket és járta be az utcákat. A rendőrség letartóztatott körülbelül 50 főkolompot, köztük B e r a r d anarkistát, aki revolverének összes golyóit kilötte a rendőrbiztosra és a rendőrügynökökre. A polgárok mindenütt támogatták a rendőrséget. A munkások 24 órai halasztást kértek, hogy válaszolhassanak a munkaadók javaslataira, amelyeket az államtanács között velük. Holnap valószínűleg ismét megkezdődik sok helyen a munka.

A keletázsiai kérdés.

Budapest, jul. 21. (Saját tud. táv.)
A Reuter ügynökség jelenti Pekingből

tegnapi kelettel: A kínaiak között nagy elkeseredést szült Oroszországnak a legutóbbi időben követett eljárása, akár volt rá meghatalmazás Szt-Pétervárról, akár pedig P a w l o w orosz követségi titkár ama vágyából eredt, hogy érdemeket szerezzen magának az összes nehézségek elsimitásában G i e r s ujonnan ki-nevezett orosz követ megérkezése előtt; különösen az a követelés kellett nagy elkeseredést, hogy a kínai tengerészet kiképzésére orosz tiszteket alkalmazzanak. Japán nagyon kecsgetteli Kínát egy szövetség reményével, de azt az előföltételt megkívánja, hogy Kínának hajóhada legyen. A kínai hivatalnokok általában a hajóban létesítését tekintik az első követelménynek, hogy a birodalom integritása megóvassék és arra törekssenek, hogy a tengerészet kiképzését angol tisztekre bízzák, minthogy tudatára jöttek annak, hogy Anglia nem óhajtja Kína integritását érinteni. P a w l o w követelése meghusított ezeket a reményeiket és csüggedést keltett. Sokat beszélnek P a w l o w kiméletlen modoráról. Amikor legutóbb egy csekély jelentőségű dologról tárgyalt, hirtelen felugrott és azzal fenyegetődött, hogy azonnal elhagyja Pekinget, ha ezt az ügyet nem intézik el az ő kívánsága szerint.

A háború.

Budapest, július 21. (Saj. tud. táv.) New-Yorkból táviratozzák: Azt állítják, hogy a spanyoloknak sikerült az »Antonio Lopez« gőzhajó és rakományát megmeníteni, a mely — mint jelentették, — midőn megkísérelte a puerto ricoi ostromzár áttörését, élelmi szerekkel megrakodva San Suan de Puerto Rico közelében zátonyra jutott.

A »New-York Journal« washingtoni tudósítója jelenti táviratitag: Miles tábornok sürgősen kéri Mac Kinley-t, engedje meg, hogy hadseregét Puerto-Rico elfoglalása után Spanyolország ellen vezethesse.

Budapest, július 21. (Saját tud. táv.) Santiago de Cubából jelentik: A megsebesült Linares tábornok karját amputálni kell. A tábornok állapota aggasztó.

Budapest, jul. 21. (Saját tud. táv.) New-Yorból sürgönyzik: Az »Evening Post«-nak jelentik Kingstonból, hogy a Siboneyből oda érkezett kubaiak azt mondják, hogy Garcia, a felkelők vezére meghalt.

Budapest, jul. 21. (Saját tud. táv.) Madridból táviratozzák: A katonai klub igazgató bizottsága titkos ülést tartott. — A karlisták klubját legközelebb bezárják.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Évadbérelet 78. szám.

Kisbérelet 76. szám

Páros

Páros

Ma pénteken, 1898. július 22-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Krémer Jenő főléptével:

LILI.

Énekes színmű 3 felvonásban.

Személyek:

Antonin Plinhard, tüzér — — Kassai K.
De la Grange Batelière báró — — Pataki Béla
Saint-Hipothése vicomte — — Krémer Jenő
Bompaa, professor — — Bartos Gy.

René — — — — —	Iványi A.
Bouzincourt — — — — —	Leóvey Leo
Bouzincourtne — — — — —	Váradiné
Amelie } leányuk — — — — —	
Antonie } dédunokájuk — — — — —	Perényi Margit
Viktorine } szobaleány — — — — —	Miklósi Margit
Madame Viobonne — — — — —	Lányi E.
Madame Gransec — — — — —	Baróti Irma
Madame Anderson — — — — —	Solti Helén
Egy szolgáló — — — — —	Ághy Sándor
Jerome — — — — —	Vank István

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szombaton:

FÁI SZERÉNA harmadik és IVÁNFI JENŐ bucsu-főléptével:

ROMEO és JULIA.

Szomorujáték.

KÖZGAZDASÁG.**Fogyasztási szövetkezet.**

»Alakítsanak szövetkezetet!« — ez volt az egyedüli válasza Dániel Ernő br. kereskedelemügyi miniszternek, midőn egy küldöttség a fogyasztó közönség kizsákmányolását célzó kartellek, ringek mind nagyobb számban való alakulását panaszoita el.

A röpke, hanyagul odavetett eszme valóban követőkre talált s ma már ezer és ezereken vannak, akik apró összegeket, melyek magukban véve nem tesznek számot a világ óriási tőkeforgalmával szemben — összeraktak és ezzel egy tekintélyes összeget nyertek, melynek kezelői ismernek irtalmat is, méltányosságot is, szemök előtt nem az osztalék nagysága, hanem az *egyéni boldogulás*. Ime! a tőke az idealizmus szolgálatában. Így keletkeztek a *hitelszövetkezetek* az ország minden részében. Mintegy 389 Károlyi-féle szövetkezet üzleteredményéről van számszerű adatunk.

Hogy kellőleg méltányolhassuk az e fajta szövetkezetek érdemét és hivatását, tegyünk egy kis összehasonlítást. Allítsuk szembe a 389 szövetkezet együttes üzleteredményét egy vidéki pénzügyintézetével. A központosított szövetkezetek 2.461.500 frt befizetett üzletrésszel és 188.172 frt tartalék tőkével 203.890 frt, azaz csak 75%-nyi tisztajövedelemre tettek szert, mint pld. a béga-szent-györgyi községi takarékpénztár 10.000 forint alaptőkével és 12.000 frt tartalékkal 5975 frt, tehát mintegy 27%-nyi nyereségre tettek szert 1894 évi üzletévben. Nagyon csalódnak azok, akik azt hiszik, hogy ez az eset csak egy kuriózum, mely a nagy ellenét kedvéért lett kihalászva. Szaklapjaink léptenyomon hangoztatják, hogy takarékpénztárainknál, nagyrészt hiányzik a szoliditás s olyasfélét is hangoztatnak, hogy ilyenre nem gondolhatott az első takarékpénztár megalapítója *Fáy András*.

Az idők folyamán történt továbbá, hogy a nagy ipar az olcsóbb termeléssel a kisipart irtogatta ki, meghagyva csak azon iparágakat, melyekben gépeivel nem tudott harcolni az ember kézi ügyességével szemben. Elvégre is a gépiességnek is van valahol határa.

De nemcsak a kisipar volt így létében megtámadva, hanem általában minden kis existenzia, különösen a mezőgazdaság terén. Tapasztalatai hiányosak a termelés terén, de legfőképpen nem modernnek. A mai vállalkozásához nem ért. Eszközei nincsenek hozzá. Az a pénz, amit kaphat, terhes kötelezettségekkel jár és a földbe fektetve nem fizeti ki magát. Olyan hitelintézet, mely kis összegeket adna hosszú kölcsönre, olcsó kamat mellett — nincsen. A kis ember mindezen bajain segítve volna legalább némileg, ha a termelvényeket kellőleg értékesíteni tudná, ha az iparos megtudna mérkőzni a nagy gyárak konkurencziájával, a földműves, ha a közvetítő kereskedelem nem járna oly nagy díjazással. De hát a kisiparosnak gépre van szüksége, hogy konkurrálhasson, a földművesnek meg több kereskedői szellemmel kell bírnia, hogy a fogyasztókkal közelebbi összeköttetésbe lépjen. Ezen akadályok eltávolítása mind óriási feladat s mind kitartó munkásságot, fáradságot s önzetlenséget igényelnek.

Hol itt a kibontakozás?... hol a segítség?

A természet rendjében. Valamelyik emberbarátnak feltűnt bizonyára az az erősszetétel, ami a természet rendjében oly rombolólag, oly szörnyű módon bizonyítja, hogy — *egységben van az erő s mindjárt kész volt a tervvel is.*

Nemsokára történtek aztán olyan dolgok, melyekről azok, akik a gazdasági és ipari viszonyainkkal jó ismerősök — álmodni sem mernek. Csak egyes jelenségekre mutatunk itt rá:

A butoripar a kézműipar köréből teljesen kiszorult s átment a gyáripár körébe, ahol gépszörnyek végezték a gorombább munkákat, gőzkemenczék a szárítást, más gépek ismét a fényezést. A szövetkezés egyesítette az elcsenevedett műhelyeket és a kezdet-kezdetén bár, de mindig több-több reménnyel néz a budapesti butorkészítők szövetkezete a jövő elébe.

Értékesítő szövetkezetek alakultak az első kísérletek után mindenfelé, még pedig nem csak az iparcikkre, hanem a mezőgazdaság körében is minden termelvényre és helyes vezetés mellett megérhellen szolgálatot tesznek.

Igen érdekes egy ilyen, a *mezőgazdaság* körében tej értékesítésével foglalkozó szövetkezet vezetőjét megszólaltatni:

240-en összeálltunk és az országos tejgazdasági felügyelőség segítségével szerveztük falusi tejszövetkezetünket.

Bele is kapaszkodunk ebbe a dologba 240-en, szántottunk is barázdát, mely Bécs városáig ért, ezen szépen elküldjük tejtermékeinket és mindig kapunk jó pénzt érte.

Hosszu volt a barázdát és szántása nem is volt könnyű. Tapasztalatunk se volt, tanulatlanok is voltunk. Hányszor zökkent ki kerekünk a rendes vágásból, hányszor aggódtunk, hogy baj lesz. Most már tudjuk, hogy nem lehet össze-tanultunk. Együtt működünk. Érezzük, hogy ebben az együttműködésben nagy erő van. Tejtermékeink is olyanok, hogy ilyen minőségű piacunkon annak előtte sohase volt. A horvátországi vaj is visszaszorult. Kis piacunknak is teljesen urává lettünk.

Igen sokat tanultunk. Megtanultuk, hogy a tej értékesítésnek, a tej feldolgozásnak is megvan a maga módja. Most látjuk, hogy amit azelőtt asszonyaink kezelték a tejet, csinálták abból a vaját, a tejfölt, a turót, a mai világban nem lehet boldogulni. A legügyesebb, legtisztább asszonyaink által készített vaj, turó és tejföl nyomába se léphet szövetkezeteink gyártmányainak. Hogy a régi parasztvajunk, melyet kínálva kínáltunk, alig kelletett valakinek és hogy mostani vajunkkal igen kényes izléseket tudunk kielégíteni.

Ilyen értékesítő szövetkezetek alkotása az egyedüli eszköz arra nézve, hogy a termelő a fogyasztóhoz közelebb vitessék, s hogy legfőképpen a nyersanyag megkapja azt az árt, melyre a termelő fáradsága után jogosan igényt tarthat.

A fogyasztási szövetkezet eszméje lett megpendítve a minap városunkban. Megpendítői elég garanciát nyújtanak arra nézve, hogy e tervet kellő komolysággal tárgyaljuk s mielőtt a megvalósításhoz fogunk, talán nem lesz érdektelen — amennyire e lap keretei megengedik, — bővebben foglalkoznunk a fogyasztási szövetkezetek céljával s mibenlétével.

(Folyt. köv.)

Aratási tudósítás. Bihar, jul. 21. Községünk határában most folyik javában az aratás. Az eredmény mind mennyiség, mind minőség tekintetében jónak ígérkezik.

All ez különösen a *búzára* vonatkozólag, melynek szeme telt, súlyos, aczélos. Nem mondható ugyanez a *rozsrá* vonatkozólag, mert ez határozottan az idén egyáltalában nem sikerült. Az *árpa* szintén elég megfelelő. Próba cséplés ugyan még nem volt, de a buza és árpa illetőleg a jó eresztésről beszélnek.

A kapásnövényeket illetőleg: a burgonya, tengeri igen jól fejlődik, különösen ez utóbbi. A *szőlők* is igen jól állanak, ha valami természeti csapás nem éri, jó termésnek nézünk elébe. A tehetősebb gazdák erősen permeteznek. A *sarju* termésre silány a kilátás, nem nőhet a szárazságtól.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, július 21.

Buza őszre	8.28
Buza tavaszra	4.28
Tengeri	5.18
Rozs őszre	6.46
Zab őszre	5.48

Értéktőzsde.

Az irányzat gyenge.

Budapest, július 21.

Salgótarjáni	627.—
Waggon-kölcsön	244.—
Villamos vasut	258.—
Osztrák hitel	359.—
Magyar hitel	394.75
Allamvasut	359.—
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	258.—
Magyar jelzálog	250.—
Magyar leszámítoló	261.60
Iparbank	104.50
Budapest közuti	381.—
Kereskedelmi	1435.87

Bécs július 21.

Az irányzat gyenge.

Oszt. hitel	358.87
Magyar hitel	394.50
Allamvasut	358.87
Birodalmi márka	58.87

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. július 21-én.

Magyar aranyjárdék 4%	120.85
Magyar koronajárdék	98.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,0%	119.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,0%	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.80
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	158.—
Tiszabábalyosi és szegedi sorsjegyek kölcsön	139.75
Oszt. járadék papírban	101.50
Oszt. járadék ezüstben	101.50
Oszt. járadék aranyban	121.50
Oszt. korona járadék	100.75
1860. Oszt. államsorsjegyek	142.—
Oszt. magyar bankrészvény	910.—
Magyar hitelbankrészvény	394.30
Oszt. hitelintézeti részvény	358.90
Páris vista	951.—
Német birodalmi márka	58.80
London vistic	119.90
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.76

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Szives Tudomásúl!

A nyomda-ipar kizárólagos művelése céljából papir- és írószer-kereskedésünket teljesen felosztatjuk. Ez alkalomból az alatt jegyzett gyári árakon következő iskolai és írószereket bocsájtok áruba.

Kuhn-féle irótollak.

20	253.	1	1.05
5	520.	1	—90
20	414.	1	—90
65	180.	1	—45
70	530.	1	—65
1—1 doboz Rond-toll 1, 2 ¹ / ₂ , 3 ¹ / ₂ , 4 ¹ / ₂ , 5, 5 ¹ / ₂ , 6. sz.		1	1.25
2—2 doboz Rond-toll 3, 4. sz. 1			1.25

Rigler-féle irkák és gyakorlatok.

700 db Rajzfüzet 121. sz. 8 lapos száza	5.—
100 „ Irka 55. „ Számtani „	—55
800 „ „ 55. „ Diktando „	—55
300 „ „ 51. „ „ „	—65
100 „ „ 51 ¹ / ₂ „ „ „	—52
300 „ Tiszt. füzet 282. „ 40 lapos „	10.13
900 „ „ 1280. „ 16 „ „	2.52
2250 „ Gyakorlat 1240. „ 8 „ „	2.70
1800 „ „ 1240. „ 6 „ „	2.48

Száza

1280 „ „ 1241. „ 20 „ vászonhát	7.83
1100 „ „ 1241. „ 20 „ oldalv.	6.48
1350 „ „ 1241. „ 10 „ „	3.78
2000 „ „ 1100. „ 8 „ —	1.89
200 „ „ kis alak 8 „ Német	1.50
100 „ „ „ 8 „ Dikt.	1.50
30 „ „ „ 8 „ Számt.	1.50
2300 „ Szépir. füzet 64. sz. 6 „ Magyar	1.35
2000 „ „ 64. „ 6 „ Számt.	1.40
2000 „ „ 64. „ 6 „ Dikt.	1.35
2000 „ „ 64. „ 6 „ Német	1.35

Vegyések.

36 doboz pecsét ostya	— 1 doboz —	20
250 darab szines irón	— drbonkint —	04
2000 „ tollszár 144 drbonkint	90—	1.65 krig

Ecsetek, festékek különböző árban.

Midőn ez alkalmi vételre iskolai előjáróságok, egyesek és viszontelárúsítók figyelmét jóval a tanév kezdete előtt felhívjuk, egyszersmind b. rendelkezéseiket, előjegyzéseiket vagy ajánlatukat kérjük.

Tisztelettel

A SZENT LÁSZLÓ NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagyvárad, Apáca-utca 3.sz.

Gazdaközönség figyelmébe.

Van szerencsém értesíteni a tisztelt gazdálkodó és terménykereskedő urakat, hogy a már számos év óta fennálló

zsákkölcsönző intézetemet

ismét

50,000 darab új zsákkal gyarapítottam,

melyeket a legjutányosabb ár mellett kölcsönzők ki.

Eladásra új zsákokat és ponyvákat mesés olcsó árban számítok.

Tisztelettel

Rosenfeld Márton
Szent-László-tér (Weinberger-ház.)

A helybeli „II VILMOS német császár és porosz király nevét viselő cs. és kir. 7-ik sz. huszár-ezred“

folyó hó 25-én d. u. 3 órakor

MICSKE MAJOR MELLETT

lőversenyt

rendez.

Vendégeket szívesen lát

Az ezred verseny-bizottsága.

246 2—3

Figyelmeztetés!

Van szerencsénk az elárúsító- és fogyasztó n. é. közönség b. figyelmét felhívni, hogy **eredeti** töltésű **DRÉHER**-féle palaczkos sernek **csakis az tekinthető**, melynek **czimkéje** és **dugója** az itt látható **védjeggyel** van ellátva.

védjegy.

Teljes tisztelettel

BOGNÁR és SZÁNTÓ,

Dréher Antal serfőzdéjének főraktára.

247 4—10